

TRÁCH NHIỆM CỦA CHA MẸ TRONG QUÁ TRÌNH LIÊN KẾT VỚI NHÀ TRƯỜNG GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ

ThS. HOÀNG TRUNG THẮNG*

1. Người cha, người mẹ nào cũng từng nghĩ về trách nhiệm giáo dục con cái của mình, mức độ có thể khác nhau, song nhìn chung, ít người nhận thức được đầy đủ trách nhiệm của mình trong việc phải liên kết chặt chẽ với nhà trường trong quá trình giáo dục con em mình. Hơn nữa, một bộ phận không nhỏ các bậc cha mẹ còn phó mặc trách nhiệm giáo dục con cái cho nhà trường.

Trước những biến đổi sâu rộng của môi trường sống, quá trình giáo dục thế hệ trẻ đang gặp rất nhiều khó khăn và thách thức, đòi hỏi nhà trường và gia đình phải liên kết với nhau thành một chỉnh thể thống nhất. Trong đó, các chủ thể phải ý thức được sâu sắc trách nhiệm của mình. Chính vì vậy, bài viết này tập trung chủ yếu vào việc xác định trách nhiệm của cha mẹ trong quá trình liên kết với nhà trường giáo dục đạo đức cho HS.

2. Cơ sở xác định trách nhiệm của cha mẹ trong quá trình liên kết giáo dục

1) **Dựa vào bản chất của quá trình liên kết giáo dục.** Bản chất của quá trình liên kết giáo dục là tạo ra sự thống nhất từ nhận thức tới hành động giữa các lực lượng giáo dục (ở đây là giữa nhà trường và gia đình; hay giữa GV và cha mẹ HS). Cụ thể là quá trình liên kết phải đạt được sự thống nhất trên các khía cạnh sau: - Thống nhất về mục tiêu, nội dung, phương pháp giáo dục; - Thống nhất về nhiệm vụ, kế hoạch và phương pháp tham gia hoạt động liên kết; - Thống nhất về tiêu chí đánh giá, phương pháp đánh giá hiệu quả giáo dục và hiệu quả của hoạt động liên kết.

Bản chất của quá trình liên kết giáo dục còn là quá trình tổ chức có hiệu quả các dạng hoạt động liên kết giáo dục. Hoạt động liên kết được xem xét từ nhiều bình diện (cá nhân, tập thể); nhiều phương thức (cùng nhau; phối hợp; kế tiếp; tương tác hỗ trợ cho hoạt động giáo dục độc lập theo chức năng); nhiều khía cạnh (chia sẻ thông tin, kinh nghiệm giáo dục; tư vấn kỹ năng và phương pháp giáo dục; đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm; hỗ trợ vật chất,

công sức cho hoạt động giáo dục; xây dựng chương trình, thiết kế kế hoạch liên kết giáo dục, v.v...)

2) **Căn cứ vào chức năng của gia đình.** Giáo dục con cái là chức năng khó khăn và phức tạp nhất của gia đình, Điều 64 Hiến pháp Nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 1992 đã viết: "Cha mẹ có trách nhiệm nuôi dạy con thành những công dân tốt. Con cháu có bốn phận kính trọng và chăm sóc ông bà, cha mẹ". Song, có một thực tế là phần lớn các bậc cha mẹ không được đào tạo, không được trang bị kiến thức và kỹ năng sư phạm để giáo dục con cái nhưng lại phải liên tục giáo dục trẻ phát triển qua các giai đoạn lứa tuổi khác nhau, có khi chưa rút được kinh nghiệm giáo dục trong tình huống này thì đã nảy sinh tình huống khác cần giải quyết, hoặc khi vừa đúc rút được kinh nghiệm giáo dục trẻ ở lứa tuổi này thì trẻ đã bước sang lứa tuổi khác và đòi hỏi cách giáo dục khác. Vì vậy, các bậc cha mẹ có trách nhiệm liên kết chặt chẽ với nhà trường để có sự chuẩn bị kịp thời về kiến thức và kỹ năng giáo dục con cái trong gia đình.

3. Trách nhiệm của cha mẹ trong quá trình liên kết với nhà trường

Từ những cơ sở trên có thể xác định trách nhiệm cơ bản của cha mẹ trong quá trình liên kết giáo dục bao gồm:

1) **Cha mẹ có trách nhiệm nắm vững mục tiêu, nội dung và kế hoạch giáo dục của trường nơi con mình học tập, của cấp học và bậc học.** Để có sự thống nhất cao giữa gia đình và nhà trường trong quá trình giáo dục HS, đòi hỏi các bậc cha mẹ phải nắm bắt kịp thời mục tiêu, nội dung và kế hoạch giáo dục của nhà trường, của cấp học. Trên cơ sở đó đề ra những mục tiêu và nội dung giáo dục con cái trong gia đình phù hợp với mục tiêu, nội dung giáo dục của nhà trường. Đây là điều kiện tiên quyết để liên kết giáo dục đạt hiệu quả cao.

* Trường Đại học sư phạm - Đại học Thái Nguyên

2) Cha mẹ có trách nhiệm cung cấp những thông tin đầy đủ và chính xác về những diễn biến tâm lý của con cái trong quá trình học tập và sinh hoạt ở gia đình. GV rất cần những thông tin về diễn biến tâm lý của HS trong quá trình học tập và sinh hoạt ở gia đình để từ đó có những tác động giáo dục phù hợp với đặc điểm tâm - sinh lý của HS. Hơn nữa, dựa vào những thông tin đó GV có thể tư vấn cho các bậc cha mẹ nắm bắt được chiều hướng phát triển nhân cách của trẻ.

3) Cha mẹ có trách nhiệm chia sẻ kinh nghiệm giáo dục với GV, với các bậc cha mẹ khác và không ngừng học hỏi để nâng cao năng lực sư phạm của bản thân. Năng lực sư phạm của mỗi người không tự nhiên mà có, nó được hình thành trong quá trình đúc rút và tích lũy những kinh nghiệm giáo dục của bản thân, trong quá trình chia sẻ với người khác và qua quá trình nghiên cứu và rèn luyện nghiêm túc. Một người có thể giáo dục hết thế hệ này đến thế hệ khác nhưng nếu không đúc rút kinh nghiệm, không chia sẻ và học hỏi thì không thể nâng cao năng lực sư phạm của bản thân được.

Việc chia sẻ kinh nghiệm giáo dục của các bậc cha mẹ còn giúp cho GV nắm bắt được cách thức giáo dục con cái trong mỗi gia đình, tìm ra điểm thống nhất và chưa thống nhất giữa nhà trường và gia đình trong quá trình giáo dục HS, từ đó có những biện pháp liên kết phù hợp.

4) Cha mẹ cần thường xuyên liên lạc với GV chủ nhiệm, GV bộ môn và các lực lượng giáo dục khác để nắm bắt kịp thời những thông tin về quá trình học tập và rèn luyện của con cái họ ở trường. Không chỉ GV cần thông tin từ phía gia đình mà gia đình cũng rất cần có thông tin từ phía nhà trường về quá trình học tập và rèn luyện của con cái họ. Những thông tin này phải được trao đổi thường xuyên, nếu chỉ trao đổi định kỳ khi họp phụ huynh thì các lực lượng giáo dục sẽ luôn phải tìm giải pháp để sửa sai trong quá trình giáo dục.

5) Cha mẹ có trách nhiệm cùng với GV xây dựng môi trường giáo dục thuận lợi cho sự phát triển nhân cách của HS. Môi trường là nguồn gốc của sự hình thành và phát triển nhân cách. Vì vậy, xây dựng được môi trường thuận lợi từ trong gia đình tới nhà trường trước hết là trọng trách của GV và cha mẹ HS, sau nữa là trách nhiệm của toàn xã hội. Đây cũng là vấn đề khó khăn và phức tạp nhất trong quá

trình giáo dục nói chung, quá trình liên kết giữa nhà trường và gia đình nói riêng. Vì môi trường giáo dục là một thuật ngữ rộng chứa đựng cả những giá trị vật chất và tinh thần, cả yếu tố tự nhiên và xã hội, và tất cả các mối quan hệ người - người, các lĩnh vực khác nhau của đời sống.

6) Cha mẹ có trách nhiệm góp ý với nhà trường, tham gia cùng GV xây dựng mục tiêu, nội dung giáo dục HS; xây dựng chương trình và kế hoạch hoạt động liên kết. Chỉ khi làm và cùng làm thì mới thấu hiểu và thống nhất. Do đó, quá trình liên kết giữa nhà trường với gia đình chỉ đạt hiệu quả cao khi GV và cha mẹ HS cùng nhau bàn bạc, trao đổi, xây dựng và thực hiện chương trình giáo dục HS.

7) Cha mẹ có trách nhiệm cùng với GV xây dựng các tiêu chí đánh giá hiệu quả giáo dục đạo đức cho HS; và tiêu chí đánh giá hiệu quả của hoạt động liên kết giáo dục. Ngoài những trách nhiệm cơ bản trên, trách nhiệm của các bậc cha mẹ còn được xác định cụ thể trong từng dạng thức của hoạt động liên kết, trong từng tình huống giáo dục dựa trên nhiều cơ sở khác như dựa vào năng lực của từng cá nhân; dựa vào tiềm lực của từng gia đình; dựa vào thời điểm và hoàn cảnh liên kết, v.v...

Trách nhiệm của các bậc cha mẹ được xác định ở trên cần phải được mỗi nhà trường cụ thể hoá cho phù hợp với hoàn cảnh và hiện thực hoá bằng văn bản, bằng cam kết của các bậc cha mẹ và bằng chương trình hành động thiết thực. □

Tài liệu tham khảo

1. Doãn Kiến Lợi. *Người mẹ tốt hơn là người thầy tốt*. NXB Văn học, H 2013.
2. Adele Faber & Elaine Mazlish (Trần Thị Hương Lan dịch). *Nói sao cho trẻ chịu học ở nhà và ở trường*. NXB Tri thức, H 2012.
3. Adele Faber & Elaine Mazlish (Trần Thị Hương Lan dịch). *Nói sao cho trẻ chịu nghe và nghe sao cho trẻ chịu nói*. NXB Tri thức, H 2012.

SUMMARY

This article written about the responsibilities of parents in the process associated with the school for ethics education for middle school students. The specific responsibilities of parents is determined based on the nature of the bonding process of education, helping parents more keenly aware of their responsibility in the education of students.